

Vastamediat houkuttelevat lupauksella paljastaa vallanpitäjien valheet

Tunnista vastamedia ja valeuutiset

Opettajalle

Tehtävässä tutkitaan kriittisellä silmällä eri medioita: miten tunnistaa vastamedia ja valeuutiset?

A-osa: Kerrataan, mitä vastamedia, valeuutinen ja valtamedia tarkoittavat. Mitkä piirteet ovat vastamedioille ja valeuutisille ominaisia?

B-osa: Tutustutaan tarkemmin johonkin vastamediaan (esim. MV-lehti, Valtamedia) ja otetaan yksi uutinen tarkempaan käsittelyyn. Oppijat voivat itse valita heitä kiinnostavan uutisen, tai opettaja voi valita uutisen etukäteen. Oppijat tutkivat, mikä uutisesta tekee valeuutisen, ja miten valeuutisen uutisointi eroaa valtamedian aihetta käsittelevistä uutisista. Etsikää uutisista A-osassa mainittuja piirteitä.

Oppijat voivat hyödyntää myös osaamistaan kieliä ja tutkia muidenkin maiden vastamedioita. Muistuta kuitenkin medialukutaidosta ja siitä, että oppijat toimivat netissä turvallisesti!

A-osan vastaukset:

1. Vastamedia kirjoittaa uutisista eri näkökulmasta kuin valtamedia. Vastamediat julkaisevat usein valeuutisia. Vastamedian tavoite on kääntää ihmisiä vallanpitäjiä vastaan. Vastamedia tarjoaa vaihtoehtoisia selityksiä ja totuuksia, joita valtamedia ei halua kertoa. Jos valtamedia kritisoi vastamediaa, se tulkitaan ajohtina. Valta(virta)media tarkoittaa esimerkiksi jo pitkään toimineita ja tunnettuja sanomalehtiä. Vastamedia kulkee valtavirta(media)a vastaan.
2. Vastamediat kirjoittavat usein maailmanlaajuisesta siirtolaisuudesta eli muuttoliikkeestä, geopolitiikasta eli eri alueiden välisistä suhteista, 'identiteettipolitiikasta' ja ilmastonmuutoksesta. Ne ottavat valtamediasta uutisia, joista ne kirjoittavat oman, vaihtoehtoisen totuutensa.

3. Valeuutisissa ei yleensä suoraan valehdella, vaan 1) kerrotaan huhuja ja arvauksia tai 2) vain osa totuudesta, tai 3) nostetaan vertailuun esimerkiksi mielipide ja tutkittu tieto. Tämä luo harhan siitä, että mielipide ja perusteltu, tutkittu tieto olisivat tasavertaisia.

Tehtävänanto / diaohje

Tehtävälle on erillinen tiedosto, josta löydät diaesityksen. Tehtävänannot ovat myös alla. Tehtävään on kaksi ohjetta, yksi tasoille 3 ja 2 sekä yksi tasoille 2 ja 1.

A

Lue artikkeli “Vastamediat houkuttelevat lupauksella paljastaa vallanpitäjien valheet”.

1. Mikä on vastamedia? Miten vastamedia eroaa valtamediasta?
2. Minkälaisista aiheista vastamediat usein kirjoittavat?
3. ‘Valeuutinen’ ei ole kuvaavin nimi valeuutiselle. Miksi ei? Miten valeuutisista saadaan uskottavia?

B

Tutki jotakin vastamediaa ja valitse sieltä yksi uutinen. Voit tutkia esim. tekstissä mainittua MV-lehteä. Voit tutkia myös muiden maiden vastamedioita, jos osaat eri kieliä. Vaikka tutkitkin vastamedioita, muista lähdekritiikki ja katso, että menet vain turvallisille sivuille.

1. Mitä artikkelissa mainittuja piirteitä löydät vastamediasta ja/tai uutisesta?
2. Miten samasta aiheesta on uutisoitu valtamediassa? Mitä eroja löydät vastamedian ja valtamedian uutisoinnista?

A

Lue teksti “Vastamediat houkuttelevat lupauksella paljastaa vallanpitäjien valheet”.

1. Mikä on vastamedia? Mitä eroa on vastamedialla ja valtamedialla?
2. Minkälaisista aiheista vastamediat usein kirjoittavat?
3. ‘Valeuutinen’ ei ole paras nimi valeuutiselle. Miksi ei? Miten valeuutiset ovat disinformaatiota?

B

Tutki jotakin vastamediaa. Valitse yksi valeuutinen.

Voit tutkia esim. MV-lehteä. Voit tutkia myös jonkin muun maan vastamediaa, jos osaat eri kieliä. Muista olla varovainen ja mene vain turvallisille sivuille.

1. Tekstissä kerrottiin, minkälainen vastamedia on ja minkälaisia valeuutiset ovat. Löydätkö samoja piirteitä tästä vastamediasta ja/tai uutisesta?
 - a) Mikä on valeuutisen aihe?
 - b) Valehteleeeko uutinen suoraan? Jos ei, miten uutinen on disinformaatiota?
 - c) Sanotaanko valeuutisessa jotain valtamediasta?
2. Miten samasta aiheesta on kirjoitettu valtamediassa? Mitä eroja löydät vastamedian ja valtamedian uutisista?